

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Tema 6

Desenvolupament del llenguatge en la infància

Olga Fernández García

[Ψ] Dept. Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Índex

01 DIMENSIONS DEL LENGUATGE

02 TEORIES EXPLICATIVES DE L'INICI DEL LENGUATGE

- Proposta conductista, psicolingüística i sociolingüística
- Existeix relació entre pensament i llenguatge?
- Precursors del desenvolupament del llenguatge

03 EL DESENVOLUPAMENT DEL LENGUATGE

- Desenvolupament fonològic
- Desenvolupament morfosintàctic
- Desenvolupament semàntic
- Desenvolupament pragmàtic

CONCEPTES CLAU

LLENGUATGE

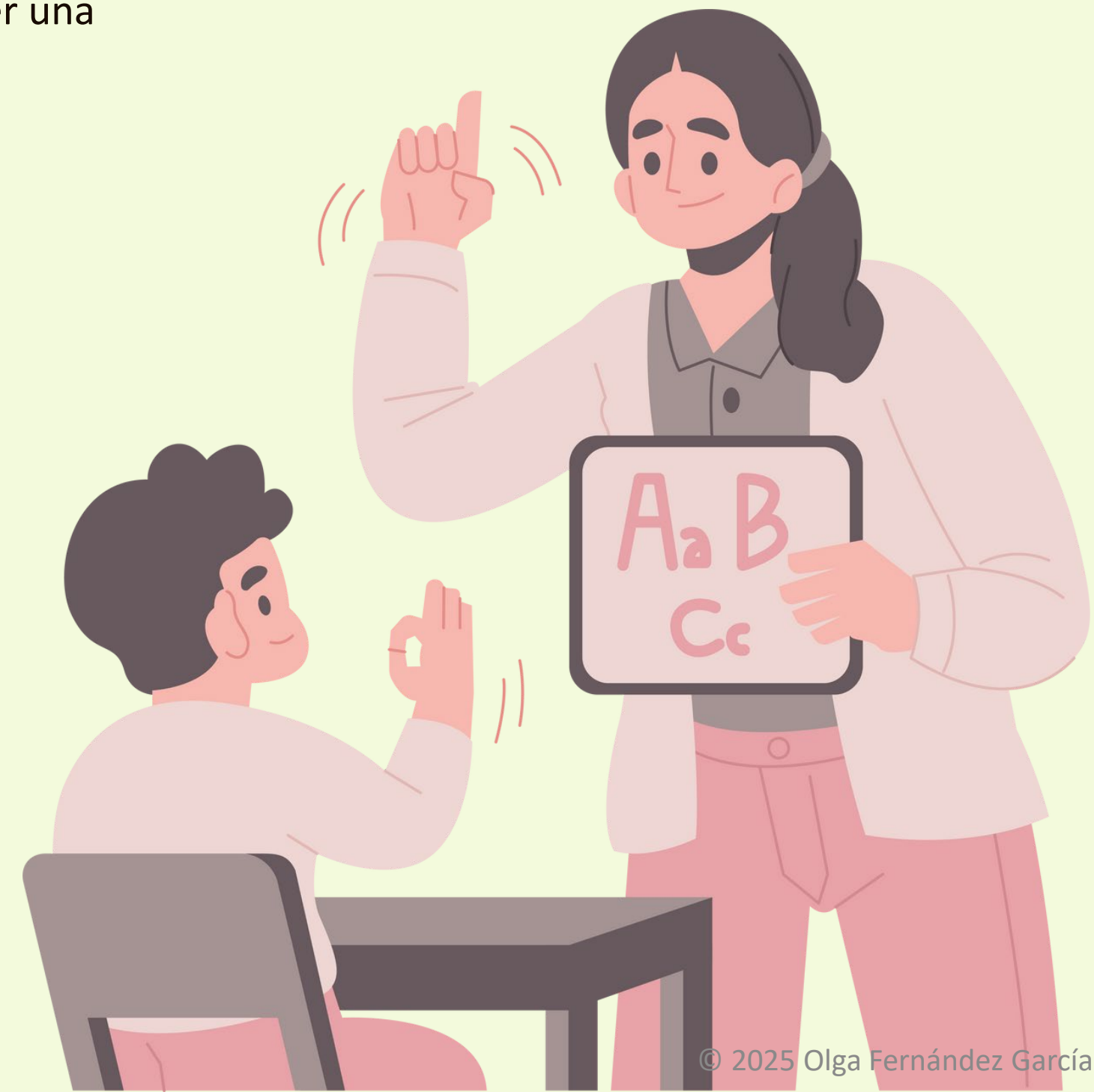
- Codi o combinació de codis arbitraris regits per regles i compartits per una sèrie de persones.

PARLA

- Expressió verbal del llenguatge

COMUNICACIÓ

- Procés d'intercanvi de missatges orals, gestuals, etc.

DIMENSIÓ ESTRUCTURAL

Fonologia, morfologia i
sintaxi

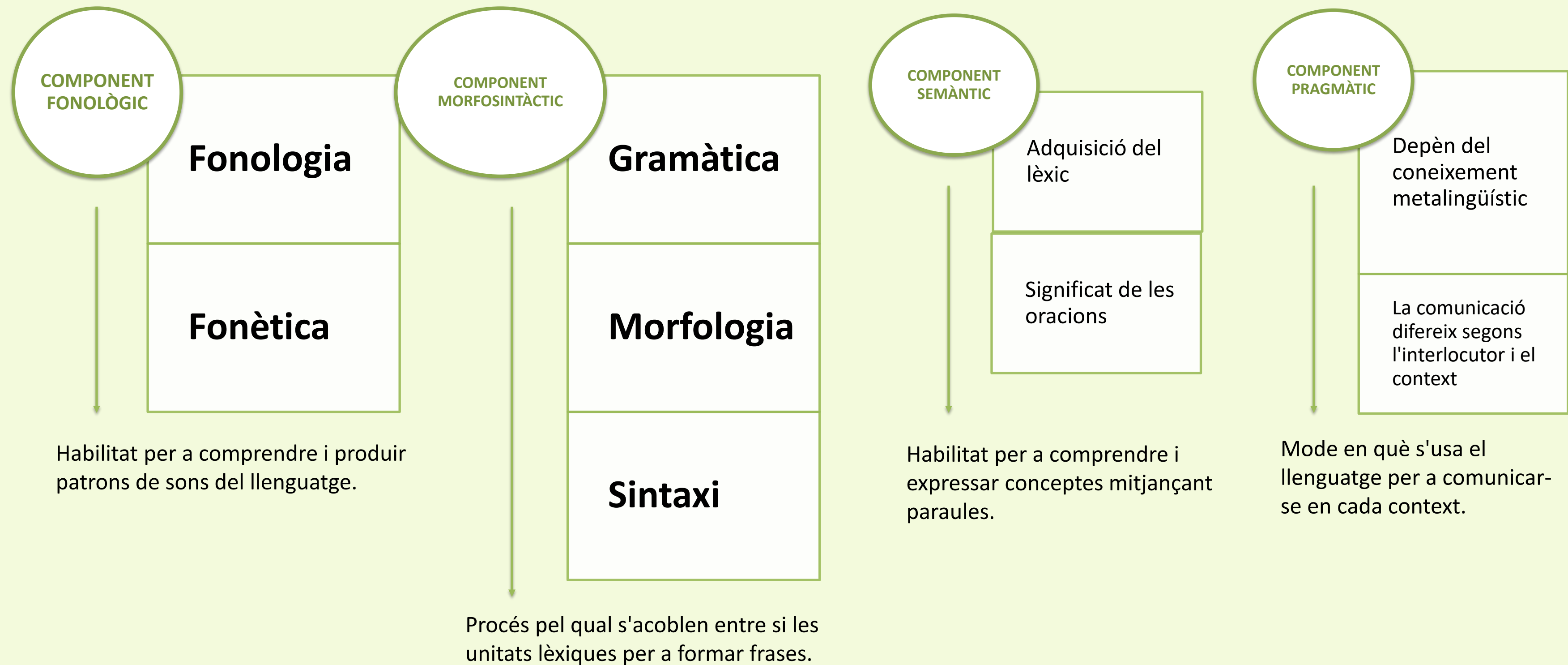
Semàntica

Pragmàtica

DIMENSIÓ FUNCIONAL

- Demanar informació
- Explicar un succés
 - Explicar els sentiments
- Representar la realitat
- Donar ordres

DIMENSIÓ ESTRUCTURAL

PARADIGMA CONDUCTISTA

El **LLENGUATGE** és una conducta més i s'aprèn seguint les mateixes regles.

- *CONDICIONAMENT CLÀSSIC*: Les regles gramaticals s'aprenen per imitació i associació.
- *CONDICIONAMENT OPERANT*: La parla és una resposta motora que s'aprèn per reforç selectiu.
- La parla pot sorgir :
 - Com a resposta ecoica.
 - En resposta a una necessitat.
 - Com a resposta a l'atzar davant d'un estímul.

El LLENGUATGE s'aprèn com a resultat d'associacions estímul-reforç-resposta

Com s'adquireixen les estructures morfològiques, fonèmiques i sintàctiques?

PERSPECTIVA PSICOLINGÜÍSTICA

L'adquisició del **LLENGUATGE** ha de tenir una base biològica.

- Existeix un dispositiu d'adquisició del llenguatge (DAL) que permet desenvolupar la gramàtica transformacional.

El LLENGUATGE és un procés determinat per l'herència, i desencadenat i parcialment configurat per l'entorn

- Existeix l'innatisme?
- Incapacitat d'explicar la semàntica. I la comunicació no verbal.

PERSPECTIVA SOCIOLINGÜÍSTICA

L'adquisició del **LLENGUATGE** es produeix en un entorn social que proporciona oportunitats estructurades.

Sistema de Suport de l'Adquisició del Llenguatge (SAAL)

*La **pragmàtica** és el punt de partida en l'adquisició del **LLENGUATGE***

EXISTEIX RELACIÓ ENTRE PENSAMENT I LLENGUATGE?

COGNITIVISME (Piaget)

- La cognició **NO** depèn del llenguatge per al seu desenvolupament.
- El llenguatge és un element del desenvolupament cognitiu.
- L'adquisició del llenguatge **SÍ** que depèn de la funció simbòlica.

TEORIA SOCIOCULTURAL (Vigostky)

- Els processos mentals **SÍ** que es veuen influenciats pel llenguatge.
- Durant el primer any de vida, el llenguatge i el pensament es desenvolupen **de manera paral·lela**.
- El llenguatge presenta dos funcions:
 - Permet la comunicació amb els altres.
 - Permet la manipulació interna dels pensaments propis.

PRECURSORS DEL DESENVOLUPAMENT DEL LENGUATGE

→ Factors individuals i contextuais.

- La **percepció visual i auditiva** són essencials.
- **Observació mútua, seguiment visual, referència conjunta i localització i atenció als sons.**

DESENVOLUPAMENT
PERCEPTIU

- Desenvolupament de l'**atenció selectiva**.
- **Activitats dirigides a un objectiu.**
- **Sistematicitat** en les activitats.

DESENVOLUPAMENT
COGNITIU

- **Sistema afectiu de comunicació.**
- ***Baby talk.***

AFECTIVITAT

- **Formats** que es construeixen en un context suposat en el qual la mare interpreta els gestos i les vocalitzacions de manera intencional.
- Eixa percepció d'intencions és central per adquirir el llenguatge.

DIMENSIÓ
FUNCIONAL

DESENVOLUPAMENT FONOLÒGIC

DES DEL NAIXEMENT FINS A LES PRIMERES SETMANES

- ***Plor indiferenciat***
 - Primera forma de comunicació.
 - Única forma que té el bebè d'expressar les seues necessitats.

DESPRÉS DE LES PRIMERES SETMANES

- ***Plor diferenciat***
 - Es converteix en un sistema de comunicació més precís.
 - To, formes i intensitat diferent segons el que expresse.

A PARTIR LA SETMANA 6

- ***Emissió de sons simples***
 - Sons inarticulats com (parrup i borbolleig).

A PARTIR DELS 2 MESOS

- ***Emissió de vocals***

ALS 3 MESOS

- ***Emissió de la primera consonant***

DESENVOLUPAMENT FONOLÒGIC

ALS 5 MESOS

- ***Inici del balboteig***
 - Habilitat per a combinar vocals i consonants formant síl·labes.

ENTRE ELS 5 I ELS 10 MESOS

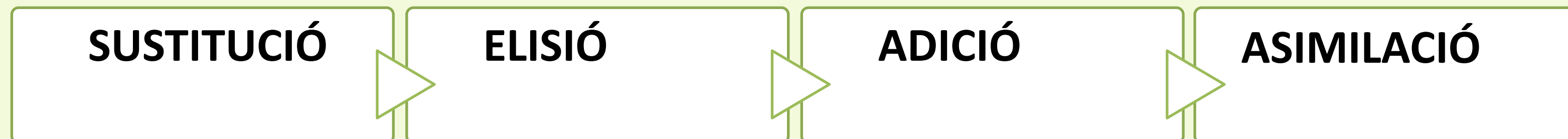
- ***Balboteig reduplicat o ecolàlia***
 - Formació de cadenes alternant vocals i consonants.
 - ***Balboteig imitatiu.***
 - Reacció circular secundària.

ENTRE ELS 10 I ELS 18 MESOS

- ***Balboteig no reduplicat i argot expressiu***
 - Cadenes de síl·labes alternant consonants, i variant èmfasi i entonació, per a reproduir la parla d'un adult.

DESENVOLUPAMENT FONOLÒGIC

Estratègies de selecció i modificació

Pronunciació de fonemes

- Els sons vibrants /r/, /l/ i /s/ són els més tardans a adquirir-se.
- **Cap als 3 anys:** ja pronuncia bé la majoria dels fonemes, excepte el fonema vibrant compost /r/, les paraules amb síl·labes travades /pr/ i /bl/, i els diftongs.
- **Entre els 6 i 8 anys:** s'han adquirit pràcticament tots els sons de la llengua natal.

CONSCIÈNCIA FONOLÒGICA: Principal fita d'este període.

“Capacitat de manipular els components de la parla”

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

L'holofrase (10-20 mesos)

Es tracta d'expressar mitjançant paraules aïllades el sentit complet d'una frase.

- Per atendre el significat, cal atendre el context.
- Poden ser paraules deformades, onomatopeies o paraules que no existeixen, però que sempre usa per a la mateixa funció.
- No manifesten coneixement gramatical, sinó que és la càrrega semàntica la que li dona sentit.

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

El llenguatge telegràfic (18-20 a 24 mesos)

És la combinació de dues paraules.

❖ Segueix la gramàtica pivot:

- Paraula pivot:

- És el nucli de la frase que es combina amb moltes paraules obertes.
- Sol ser un verb o un possessiu.
- El seu nombre és més reduït que les paraules obertes i augmenta lentament.

- Paraula oberta:

- Són substantius i adjectius.
- Poden aparèixer soles, combinades entre si o amb paraules pivot.
- Són nombroses i augmenten ràpidament.

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

Combinació de tres paraules o més

❖ Combinacions de 3 paraules:

- Apareixen quan el 50% de les seues emissions són de dues paraules.
- Estructura: agent + acció + objecte o agent + acció + localització

❖ 3 ANYS

- Apareixen estructures sintàctiques més complexes.
- Frases interrogatives, imperatives i negatives imitant adults.

❖ ENTRE ELS 3 I 3,5 ANYS

- Inicia la incrustació de clàusules o proposicions subordinades en oracions simples.

❖ A PARTIR DELS 3,5 ANYS

- Es produeix la unió de clàusules per a formar oracions compostes coordinades adversatives, copulatives i subordinades, encara que comet errors.

❖ ALS 4 ANYS

- Empra els recursos lingüístics per a construir un discurs coherent i connectat. Incorpora oracions passives i condicionals.

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

MORFOLOGIA

ALS 2,5 ANYS APROX.

- S'inicia l'ús del plural, diminutius, augmentatius i formes verbals.
- Poden donar-se errors que són indicador d'avanç evolutiu :
 - Sobregeneralització de les regles
 - Regularització de manera sistemàtica de verbs irregulars

A PARTIR DELS 3 ANYS

- Empren articles i pronoms demostratius, possessius, interrogatius i personals.
- S'incrementa l'ús d'adjectius i graus adjectivals, adverbis, preposicions i conjuncions.
- Ja domina la concordança de gènere i nombre, i usa correctament la negació.
- Empra oracions interrogatives directes i pronoms interrogatius.

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

MORFOLOGIA

ALS 4 ANYS

- Li preocupa conèixer la raó per la qual es produeix un fet → “¿per què?”.
 - Buscant explicació
 - Com a motivació
 - Com a justificació

ANYS ESCOLARS

- S'aprenen noves regles per a la formació de paraules i s'estabilitzen regles prèviament apreses.

2n cicle d'Ed. Primària: S'usen correctament plurals regulars.

3r cicle d'Ed. Primària: S'usen correctament plurals irregulars.

- Aprenen a derivar, usen més formes verbals, disminueix l'ús d'imperatius i comencen a usar-se temps compostos.

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

PROPOSTES EXPLICATIVES

TEORIA DE TRETOS SEMÀNTICS

- El significat de les paraules s'extrau de la combinació de característiques que el nadó pot percebre.

HIPÒTESI DEL NUCLI FUNCIONAL

- El significat de les paraules s'extrau dels elements dinàmics.

HIPÒTESI DEL PROTOTIP

- El significat de les paraules s'extrau del referent més utilitzat o el primer.

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

PATRÓ DEL DESENVOLUPAMENT

ENTRE ELS 11 I ELS 15 MESOS

- PARAULES ETIQUETA: Primeres paraules que s'emeten per a compartir l'experiència.

ENTRE ELS 15 I ELS 19 MESOS

- El seu vocabulari consta d'entre 10 i 50 paraules que fan referència a coses absents.

A PARTIR DELS 2 ANYS

- EXPLOSIÓ DE VOCABULARI.
- Quan produeix més de 50 paraules, més de la meitat són substantius.

Durant les primeres etapes de la formació de conceptes es poden cometre errors:

- **Infraextensió**
- **Sobreextensió**

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

PATRÓ DEL DESENVOLUPAMENT

CAP ALS 3 ANYS

- Comencen a augmentar els verbs.
- Dominen els noms comuns genèrics, però no les categories generals que els inclouen.
- La sobreextensió i la infraextensió desapareixen.
- Es desenvolupa la sinonímia, antonímia i reciprocitat.
- Augmenta l'ús de preposicions, conjuncions, adjectius i pronoms.
- Tenen problemes per a explicar successos del passat o futur i seguir seqüències cronològiques.

ALS 4 ANYS

- Lèxic ampli i bastant precís.
- Té dificultats per a comprendre paraules abstractes, metàfores i analogies.

ALS 6 ANYS

- Comença a incorporar les generalitzacions i abstraccions, però els termes es refereixen més a situacions o objectes concrets.

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

ESTILS D'ADQUISICIÓ DELS ELEMENTS SEMÀNTICS

ESTIL REFERENCIAL

- Ús de molts substantius i poques paraules d'altres categories.
- Més freqüent en: xiquetes, primogènites, de nivell socioeconòmic alt.
- Parlen amb bona articulació i aprenen amb rapidesa.

ESTIL EXPRESSIU

- Usen més verbs i pronoms.
- Més freqüent en: xiquets, no primogènits, de nivell socioeconòmic mitjà.
- Aprenen més lentament i articulen pitjor.

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

ESTILS D'ADQUISICIÓ DELS ELEMENTS SEMÀNTICS

QUÈ HO EXPLICA?

- **Tipus d'activitat**
- **Temps que els progenitors poden dedicar-li:**
 - Primogènit
 - Germans majors
 - Claredat i fluïdesa
- **Estatut socioeconòmic**
- **Biologia**

DESENVOLUPAMENT SEMÀNTIC

PATRÓ DEL DESENVOLUPAMENT

ANYS ESCOLARS

- Creixement espectacular del vocabulari.
- Millora qualitativament la comprensió del significat.
- Període d'intensa creativitat lingüística.

DESENVOLUPAMENT PRAGMÀTIC

DELS 0 ALS 9 MESOS

- ***Protoconverses***

Els elements prosòdics són els primers que discriminen i aprenen.

A PARTIR DELS 9 MESOS

- Clara intenció comunicativa que es continua basant en els elements prosòdics i l'incipient balboteig.
- **Protoimperatius**
- **Protodeclaratius**

DESENVOLUPAMENT PRAGMÀTIC

ANYS PREESCOLARS

- Aprenen a respectar els torns conversacionals.
- Adquireixen la capacitat per a iniciar temes de conversa, i canviar de registre o estil lingüístic.
- Introdueixen breus narracions, encara que sense argumentació ni expressió de causalitat en la seqüència de la narració.

3 ANYS

- Comencen a expressar enunciats lingüístics per a comunicar emocions.
- Presenten **LLENGUATGE EGOCÈNTRIC**
 - Ús del monòleg:
 - Acompanya l'acció
 - Resoldre dificultats
 - Motor de creació

DESENVOLUPAMENT PRAGMÀTIC

4 ANYS

- Comprèn els avantatges de comunicar i manifesta interès per mostrar la seua nova habilitat.
- Estableix diàlegs i negociacions.
- Utilitza diferents registres i estils.
- Anticipa i organitza accions.
- Comprèn el discurs descontextualitzat de l'adult i, si no, pregunta.
- Pot explicar alguna cosa sense que l'interlocutor faça esforços per a entendre'l.

5 ANYS

- El llenguatge l'ajuda a:
 - Jugar amb altres xiquets.
 - Anticipar l'acció.
 - Coordinar-se amb altres.
 - Narrar breus històries inventades.
 - Organitzar successos cronològicament.

DESENVOLUPAMENT PRAGMÀTIC

6 ANYS

- Limitacions per a expressar els seus sentiments, pensaments, etc.
- Utilitza diferents registres i distint vocabulari segons l'interlocutor.

7-8 ANYS

- Narracions més extenses.
- Gran avanç en les habilitats de conversa.
- Aprèn a introduir nous temes, mantindre'ls i acabar la conversa.
- Comencen a fer peticions indirectes.